U LAMBOK
BAD
U EHBOK

Webster Davies Jyrwa

Webster Davies Jyrwa

U LAMBOK bad U EHBOK

LA PYNMIH DA U NONGTHOH

Price Rs. 5/6

U LAMBOK bad U EHBOK

SECOND EDITION

1985

SHIKYNTIEN

Ha ine i kot iba rit, nga la pyrshang ban wanrah ia ka jingshisha ba ka hok ka don la ka nong ha kaba kut. U briew uba kren ia ka hok bad uba trei shitom bad trei hok u ioh ia la ka bainong ha kano kano ka dur ; ka lah ban long ha ka dur ka spah, ka burom ne ka jingsuk kaba kham palat ban ia ka spah bad ka burom.

Nga la thoh ia kawei ka jingialehkai (short play) kaba la pynialeh na ka All India Radio ha ki snem kiba la dep ha ka ktien pharang. Kata ka jingialehkai ka long—'HONESTY PAYS'. Da ka jingai jingmut ki paralok, nga la sdang ban thoh ia ine i kot. Nga pynpaw ka jingsngew-burom eh ia ki.

Ka jingthmu ba nga pynmih madan ia ine i jingthoh ka long ban bsut ha ki khynnah, naduh ki dang khamrit, ia ka jinglong kaba hok bad ka jingieit, jingburom bad ka jingkitkhlieh ia ki kmie ki kpa bad ka jingiaieit shipara kaba tei ia ka long ing. Ine i kot i ai jinghikai ruh ia kiba la san kumjuh ban nym duh jingkyrmen ha kane ka pyrthei kaba dap da ki jingeh bad jingjynjar hynrei ban iai kamai ia ka hok. Bunsien ngi klet ia ka jingshisha ba ka KUTLAD ha ngi ki briew ka long pynban ka kabu ba Uta Uba la thaw iangi U iohlad ban pynpaw ia la ka Bor ka jinglong Blei ban plie ia ka LAD kaba kham bha ia ngi ki jingthaw jong U.

Nga ngeit ba ine i jingtrei barit jongnga in iarap ia ki nongpule ban ioh ia kine ki jingshem mynsiem.

Nga ai khublei ia i bah Gilbert Shullai iba la kloi ban ai ia ka Lamkhmat ia ine i kot.

KHUBLEI.

Webster Davies Jyrwa.

Dated Jaiaw Langsning
J S Bakery & Confectionery,
Shillong.
The 30th December 1984.

SHIKYNTIEN ARKYNTIEN

Riatsamthiah (Mawkhar)
Shillong—793001
EAST MEGHALAYA
29th December 1984

I Bah Web (Webster Davies Jyrwa) i la ong ia nga ban "shikyntien arkyntien" ia kane ka kot jingiathuhkhana jong i ba la jer kyrteng U LAMBOK BAD U EHBOK. Nga la pule, bad katba nga dang pule, ka pynkynmaw ia nga ia ka jingiathuhkhana shaphang U SANDY BAD U RUBY ha ka poitri "SANDY" kaba don ha ka kot poitri— KA DUITARA KSIAR jong u Myllung Soso Tham. Bad nga sngew kumba ka jinglong jong u Kpa u Thomlin ha kane ka jingiathuhkhana ka iabeh ia ka jinglong jong uto u Rangbah ha ka poitri "U SANDY" ba la buh ha kine ki kyntien jong ka poitri :—

'Ko hep baieit',—Nga tem ktien te,
Kumta u sngap shuwa ;
'Koit, ia u Ruby wat sahnud,
Ngan sumar hi ma nga'.

'Khublei' u ong 'Khublei ia phi !'
Ka khmat jong u ka phuh ;
Te ngain ki khlur na u ki lip—
U Sandy um don shuh !

Ki jingiathuhkhana lyngkot kum kine ki long kiba myntoi, khamtam haba ki don ha ki, ki symboh pyrkhat pyrdaiñ bad symboh jingsneng jingkraw............ Ka Janai ka long ka khynnah kaba bha, bad kam long ruh kaba laplah ; ka dok biang-biang, khnang ban ym lah shiliang. Haba ka don ka sakhi kaba biang ban pynshisha ba u

Ehbok um shym tuh, pynban, ban ym pynmong ia u Thomlin, u hynmen jong ka, ka da ap bad buhteng ban iathuh. Ka jinglah bad jingtbit jong ka, ka la ñiad ia ki ummat kiba kthang bad sop-spain ia ki jingmong kiba pdang.

Ngam sngewdei ban tai hangne ia ka jingtuid jong kane ka jingiathuhkhana shaphang U LAMBOK BAD U EHBOK, namar ki nongpule kin ym shem jingeh bad ioh ia ka pasoh bad kin lah ruh ban ioh ia ki kyrkhoit kiba bang bad ba shngiam. Nga sngewdei ban ai ka jingiaroh ia i Bah Web iba la iai trei bad iai pyndonkam ia ki sap ba U Blei Trai Kynrad U la ai ha i. Nga ngeit ba kito ki kyntien kiba don ha kato kawei ka jingrwai ka iai sawa ha ki tyndong shkor jong i—

"Ai ba man ka khyllipmat,
Ei–ei khyndiat ban buh".

I Bah Web i la lah ban buh bun kiei-kiei ha kaba ki longdien kin ia ioh ban pyndonkam mon sngewbha ; la ka long ki jingrwai, ki drama, ki esse bad kiwei–kiwei. Lada shu shong pynlut por hi te, lehse lah hi kein ban shu ia kdew hangne kam long, hangtai kam biang ; hangne kam shngiam, hangtai kam thiang. U Babu Nissor Singh Nongkynrih ha kaba u pynwan na ka ktien Phareng ia kawei ka jingrwai—"There's no time for idle scroning", u buh ha ki kyntien ba shongkun bad ha shongsbai kumne—"Jingkren bein bieit hei ! ym don por". I Bah Web i la dei uwei na ki nongthoh kot Khasi uba ka Khasi Authors Society ka la sngewbiang ban tyrong ha hi tyrpeng jong i ia ka kam Vice–President ha kine ki snem ba la leit noh.

Kumba phai biang sha kane ka jingiathuh-khana shaphang U LAMBOK BAD U EHBOK, i Bah Web i la lah ban pyni ia ka dor jong "ki jinglong kiba bha" bad ia "ki jinglong kiba bha" ba la pynpaw lyngba ki jingiakren hapdeng u Lambok bad u Ehbok, bad kumjuh ruh lyngba ki jingjia kiba ki la ia tyngkhuh ha ka jingim.jong ki; bad ka phalang ruh ba ki pdiang hun mynsiem ia ki jinghikai shong tynrai ba la ioh pateng na la ki kmie ki kpa bad na ki longshuwa manshuwa kiba u myllung Soso Tham ha ki kyntien jong ka poitri u ong—

"Lamler kim nang, kim tip ka Thok,
Ha ki ka ieng Rangbah ka Hok"

Khlem don kano-kano ka jingsngewsyier lane jingsngewkhohñioh, nga sngew ba kane ka jing-iathuhkhana shaphang U LAMBOK BAD U EHBOK ka long kaba biang ban pule paidbah.

L. Gilbert Shullai
Ex-Chief Executive Member
Khasi Hills Autonomous
District Council,
Shillong.

CONTENTS

(Ki Khung)

Ki por basuk. Ka Sukmon bad la ki khun—
U Lambok bad U Ehbok ki ialeit lum.

Hadien ba ki la iathuhkhana bad ia dwai ki la iathiah noh jai.

U Lambok bad U Ehbok

Hadien ar snem ka jingiap jong u kpa jong u Lambok bad U Ehbok, ka Sukmon ka kmie jong ki ruh ka la leit bud ia la u lok sha ka ri kaba kam lah shuh ban wan phai pat. Baroh arngut shipara ki la ia long khunswet bad kim don kmie nah kmiesan ne kino kino ki thana kiba iajan bad ki. Shipor arpor hadien ka jingiap ka kmie dang don kiba iawan synran bad iawan rah bam wan-rah dih ia ki hynrei ym don ba lah ban wan leh isynei ne ban wan pynshngaiñ ia ki shi junom.

Ka Ingtrep jongki ka la kynjah. Ym don ba peit shuh ia ka kper ka phrah, ka sem syiar sem sniang bad ia ka lum rep jongki. Ki sim kim rwai sngew-tynnad shuh, ki syiar kim kynktok shuh, ki para khynnah kim wan ialeh kai shuh kumba ki ju wan. Ki aiom ksiar basuk bakmen ki la siang la ki sner bad her bak shajngai na i trep ka Sukmon bad u lyoh-u baiong u sdien lydui.

Kum u hynmen uba la kham sngewthuh bad iohi nyngkong ia ka sngi u bnai, U Lambok u la sngewthuh ba ka lyngkor ka jingkit ia u para ka la hap halor ki tyrpeng barit jong u bad ula sdang ban leit bylla ban pyndap ia ki jingdonkam baroh. U Ehbok u leit skul hi uba pli bad ynda la wai skul, u wan sha ing bad trei ki kam rit kam rip katba u lah ei ban pynsting ia la u hynmen. Ynda la wan sa u Lambok na la ka jingbylla, ki sa ia bam ia dih bad kim ju klet ban da ainguh ia U Blei shuwa ba kin thiah.

Haba ki la ia dep bam dep dih, u Lambok u ju ai ki jingbikai ia la u para katba u lah ei, kumno ba un long uba tipsngi bad uba minot ia la ki kamram ha skul bad ban kiar na ki jingsniew bad ki jingpynshoi ki parakhynnah. U ju ban ia u ba u dei ban kynmaw ba u long tang u khunswet bad ba um dei ban ia tynneng ia kiwei pat ki para khynnah skul jong u. U ju pynkynmaw ruh ia u ia ki jingsneng jingkraw jong ka kmie haba ka dang don bad ki, kumno ba kin long ki khynnah kiba donburom, donakor bad ba ka pyrthei kan nym ioh ban kdew kti ia ki.

"Phi kynmaw Hep" u ong, "I Mei i ju ong ba ka hok barobor ka siewdor ha kaba kut."

U para u sngap dngong ia ki ktien u hynmen bad u ong, "Bah, ngan ialeh katba lah ban kohnguh iaphi bad da ka jingiarap U Blei nga ngeit ba ngan lah shisha ban long uba hok wat la ngi im ha ka jingduk bad jingkyrduh. Nga ngeit ba shisien ka sngi U Blei Un sa ai ha ngi ia ka bainong." U jaw ki ummat bad u ong pat, "Bah, nga kyrmen ba ngan lah, ha kawei ka sngi, ban siew kylliang ia phi."

U hynmen u pdang ka dohnud bad u um ka mynsiem haba u iohi ia u para ba u don kata ka jingpyrkhat rangbah bad u ong, "Hep, U Blei Un ri Un sumar bad Un btin ia ngi haduh kaba kut ka jingim jongngi."

**U Lambok u sneng ia la u para—
U Ehbok shwa ba un leit skul.**

Kumta ki iaid ki sngi sha ki taiew, ki taiew sha ki bnai bad ki bnai sha ki snem. Kine ki khynnah, la ki long kiba duk bad kyrduh tam ha kata ka shnong, pynban ki la long kiba suk bad sngewbha tam. Ka khmat jongki ka phuh samrkhie kat shaba ki iaid. Ki briew ruh ki ieit ia ki namar ki kren tang da ki ktien bha bad ktien jali jaum bad shynroiñ riap kat ia kiba ki iakynduh. Ha ing ka synshar ka jingsuk suda. U hynmen shuwa ba un leh ia kaei kaei u da iathuh shuwa ha u para; bad u para pat lada u kwah ban leh ei ei u da pan jingbit na u hynmen. Wat la ki long kiba dang rit, pynban ka nuksa kaba bha ka ring ia ka jingieit ha kiba iashong iasah marjan.

U Blei barobor U Phrang ia ki briew, kumba phrang u bania ksiar ia ka ksiar haduh ba kan da long kaba nylla. Kumta ruh imat ka iajia ha ka jingim kine ki khynnah ba duk bapli.

Hadien ka jingkhriat jong ka tlang kaba pyntyrkhong ia ka pyrthei ka mariang, ka poi ka pyrem bad ki kjat sngi balung jong ka ki pynsyaid ia i trep ki khunswet. Ka Meilum ka iawer ia u Ehbok ban ialeit lum ha kawei ka sngi hadien u 'lap pyrem. U Ehbok uba ju sngewkmen ban leit lum bad la kakmie haba ka dang don lang bad ki, u la pan

jingbit na la u hynmen bad ha kawei ka step u la leit bud ia ka Meilum. U la shang ia lyngkha jong ka bad u la wad ia u jamyrdoh ban rah sha ing. Harud lyngkha u la iohsngew ia ka jingpah jong ki sim bad u la par sor bad siat ia ki da ka jri. Ynda ki sim ki la her u iohi ia i skum sim ha tnad uwei u dieng bad u kiew bad shim ia ita i skum ba don iwei i khun sim. U la kmen katta katta bad rah ia ita i skum bad i khun sim sha ing bad u la pyni ia ki ha la u hynmen. U hynmen u bym ju sngewbha ban iohi ia ka jinglehbeiñ ia kiba rit, u la sngewsih hynrei um kwah ban pynsngewsih ia u para uba pli, u la leh kumba u iakmen lang hynrei ynda ki la sdang iathiah mynmiet u la kren da kaba jem jai ia la u para.

"Hep" u ong, "Phi kynmaw, imei haba i dang im katno i ieit i sumar iangi?"

"Hooid bah," la ong u Ehbok.

"Te phi i hep, im ju sngewbha ba kiwei kin leh beiñ ne leh tohmet iangi" u ban biang.

"Hooid bah", la ong u para.

"Te phi i hep, wat la phi ieit ia i khun sim ba phi wan rah bad ba phi la sumar bha ia i ruh hynrei ka kmie jong i ka khrau leitl ia i bad katta ka iai wad ia i. Phi la rah ia ka skum basyaid jong ka. Tharai lada don barah noh iangi bad ia i trep kumno i mei in sngew ha ka por ba i dang im?" la bteng ktien u hynmen.

Dangstep, U Ehbok u leit buh noh ia i skum sim.

U para u la sngewthuh bad u la ong ia u hynmen ba dangstep un leit buh noh ia i skum bad i khun sim ha ka jaka kaba u la shim ia ki.

U hynmen u la dap da ka jingkmen ba u para ula sngewthuh, khlem da pyni ia ka jingsngewsih, u kdup ia u para bad baroh arngut ki la iohthiah suk jai.

Ha kawei ka janmiet ynda u para u la wan phai na skul, u la trei la ktah, u la shet la tiew bad u la ap ba u hynmen un wan ba kin ioh ia bam ia dih, iathuhkhana baroh shipara. Hynrei u hynmen um poi ha ka por ba u ju wan. Katno katno ruh um wan. Kumta u para bapli u la sdang pisa ia ka jingjah slem jong u. U la mih na ing ha phyllaw, hynrei um poi hi. U la mih sha surok, u iaid sharum shaneng bad sa shipor u iohi pynban la kaei kaba um lah khlem da jaw ki ummat. U iohi ia la u hynmen ha ka jingbtin jong arngut ki briew, uwei sha kadiang bad uwei sha kamon.

"Bah" u lynniar, "Wow ! Bah ! Balei Bah ? Ah Blei, balei ia ngi kumne ?" U la btin lang la u sha ing. Ynda poi ha ing, ki pynthiah ia u hynmen ha jingthiah bad kita ki briew ki iathuh ba ki lap ia u Lambok harud lynti bad u thiah lytar bad imat u shitom. Ynda ki la iakren ia u, ki ong ba ki sa sngewthuh ba la bret ia u da ki 'riewdusmon kiba la shoh ia u.

U Ehbok bapli u kyrpad ïa kita ki briew ba kin leit pynkhot lem da u Doctor namar ba u Lambok ïmat u shitom eh, wat ban kren ruh u shitom. Kita ki briew ki la sngewdei namar ki la ïsynei ïa ki. Kumta u Ehbok ha la ka jingsngew khunswet, u ïam marwei hangta bad u pyrkhat ba dei na ka bynta ban suk ma u ba u Lambok u la shah haduh katne. U sngew myllung ïa la u hynmen bad ki jingpyrkhat ki shoh ha u. Shipor um sngewthuh u don haei. Ka jingkyndit bynriew ka wan pat ha u ynda la wan phai kita ki briew bad u Doctor.

Tang shu poi u Doctor u la sngewsynei lypa ia kata ka ïng, na ka jingiathuh kita ki briew, kiba la ïathuh ha u shaphang kita ki khynnah. U tang shu peit ïa u Lambok u la ïsynei eh ïa u bad u la kut jingmut ba katba lah, un ïaleh ban ai ka jingsumar kaba bha tam ïa u. Hadien ba u la dep aï ki dawai ki ban ïarap ïa u Lambok, u Doctor u leit noh, bad u kular ba un wan jngoh biang ia u ha ka sngi kaba bud.

U Lambok, ynda ula dih ki dawai, u la kham ïoh jingiarap bad u la lah ban ïohthiah shipor. Ynda u la kyndit u la tip briew. U peit sha u para bad u pan um ban dih. Katno ka jingkmen u Ehbok ban shem ba u hynmen u la kham i don jingkyrmen pat ban ïm. U aï kata ka um da ka jingkmen ba un dih.

U Doctor u wan minot man ka por ban aï jingsumar ïa u Lambok bad da ka jingsumar ba sbun jong u, u Lambok u la nang ïohbor.

Hadien shibnai, u Lambok u la lah ban laid ban leng'tangba un leit trei leit ktah te um pat lah. Hapoh ka shibnai ba u thiah pang, ki pisa baroh kiba u la lah ban kynshew ki la lut bad kin jin da lut tang artaiew mynshuwa lada ym dei da ka jingiarap lem ki para marjan babha. Myntakumno kin im had daei yn siew bai dawai? U Lambok u la khuslai bad kata ka jingkhuslai ka la pynlong ia u ban ring tlot biang. Ban shu iapan eh na ki briew ruh, um mon wat la u tip ba baroh kin iarap ia u. U kun ia kine ki jingpyrkhat baroh ha lade bad um kwah ba u bapli u u para un khuslai bad jynjar mynsiem na ka bynta kata. Hynrei kawei pat lada um lathuh lem ha u te hano pat un pynpaw ia kata?

U peit ia u Ehbok bad u isynei bad sngew myllung namar jong u. U kynmaw ia ki por ha kaba ka kmie ka dangdon ryngkat bad ki, bad u lynñiar shla, "Wow mei! ngan leh kumno?"

Ha kata ka miet u pyrkhat khuslai baroh shimiet bad um iohthiah satia. U phai diangdiang mon–mon bad um lah ban leit ka khmat. Ynda u shong kumne shipor u Ehbok ruh u kyndit bad u iohi ba u hynmen um iohthiah bad u khuslai bad pisa. Kumta u la kylli, "Balei Bah [illegible] thiah, phi pyrkhat aiu?". U Lambok u pyrkhang ban buhrieh na u para ia la ki jingpyrkhat khuslai bad u ong, ba um iei-iei bad u ong ia u ba un thiah noh. Hynrei u para uba la suba ia ka jingbym i suk mynsiem u hynmen u peit ia u bad u jaw ki ummat. Um lah kun shuh bad u

ong, "Bah, nga tip phi khuslai na ka bynta jong nga. Bah haieit jongnga, wat pynjynjar sieh bah ia la ka mynsiem ioh phi nang shitom. Nga tip Bah, namar nga iohi phim don pisa shuh, phi sa khuslai katne katne. Wat leit khuslai shuh Bah, thiah noh khyndiat. Ieh ngan leit wad jingtrei noh manga, nga ngeit ngin ia im hi da i jingioh barit jongnga bad da ka jingdon ryngkat U Blei".

U Lambok u jaw ki ummat bad u ong, "Hep, phi dang dei ban leit skul, bad phim dei, kat ka rta jongphi ban pyrkhat kumta. Hep baieit jongnga, nga uba dei bad kit iaphi ruh U Blei U shah ban jia ia nga kumne te Hep. To ieh mo Hep, kaba bha suda kaba leh ma U, lehse U phrang iangi ba lyngba kine ki jingeh ngin nang ban kham ieit ia U bad nang ban teh song ia ka jingieit jong ngi shipara. Khun swet ngi long ha ka pyrthei, tang U Blei Uba iohi bad tip lut ia ngi".

"Wat khuslai Bah", kem ktien u Ehbok. "Wat ong ba phi sngewsih ba ngan mih leit trei leit bylla manga. Ngin ia kit kylliang kylliang kein Bah. Haba phi shait phi khlain ma phi, phi leit trei man ka sngi ba phi kwah ban pynnang pynstad langa, hynrei haba U Blei pat Um ibi kumta, ngin shu hun kein Bah. Ieh, naduh mynta, shong noh maphi ha ing ngan leit bylla sa manga pat kein. Katba ioh ei ngin ia bam bad pynlut bai sumar de ia phi. Mano ba lah ban tip ba lehse, da kane ka jingjia ngin poi pynban sha ka

burom kaba ym don ba khmih lynti, bad ha kata ka por ha kaba ngin leng nalor u lum ka jingshah shitom ngin iohi ba katno ngi la ialeh shitom; ngin iohi ba katno ngi la ialeh shitom ban klew bad mynta ngi la poi ha kliar, da kaba ngi iaid ryngkat ryngkat ha ki them ki at jong ka jingim".

Hamar kata ka por ki iohsngew ia ka ryndang u saw shyrtong lyngba ka jingdum jong ka miet.

"Hep, lah da kynih syiar sieh?" la ong u Lambok.

"Hooid kein Bah; thiah noh phi, wat pynkhuslai ia lade, thiah noh sa tang shiphang ka pyrthei kan sa shai bad ka jingdum jong ka miet kan sa wai noh da ka jingwanpaw jong ka step".

Kumta baroh arngut ki la ia pynbeit noh ha la ki jingthiah bad ki iohthiah jar.

Dang step, ka jingpah ki sim ka pynkyndit ia u Ehbok bad u khie noh. U sliew ding, u shet u tiew suki jai namar ba um kwah ban pynkyndit ia u hynmen, ba u ngeit ba ka jingiohthiah, khamtam ha kiba pang, ka dei ka dawai kaba bha tam. U pyrkhat ha lade da kano ka lad bad mei un ioh lad ban leit trei, um salia wat la ka long ka jaid kam kaba kumno kumno ruh, tang ban ioh ka jingsumar kaba biang ia u hynmen. Ha kita ki jingpyrkhat kynsan u iohsngew ia ka jingkhot u hynmen ia u. U Ehbok u leit bad u leng hajan ka jingthiah.

"Nga sngewsih te hep", la ong u Lambok, "ba phin hap ban iehnoh ia ka jingpule bad ka skul bad ban leit bylla".

"Kadei phi Bah; hynrei wat leit sngew ei ei. Ieh ngan leit mynta bad ngin sa iapeit keiñ. Lehse ynda phi la kham khlaiñ maphi pat bad phi la lah ban leit trei leit ktah te ngan sa leit skul biang. Wat nym pyrkhat ei ei shuh, dih noh khyndiat ka jingdih ba phin khlaiñ".

U para u wanrah ka dud bad ka pylleng bad u pynbor ia u ban dih. Katba u dang dih kumta u ong, "Tip hangno keiñ hep phin ioh jingtrei? Ha ka jaka jong nga ruh ki la lah ioh bad pyntrei da uwei u briew, ki ong. Te shano phin leit wad jingtrei mo hep?"

To sieh bah ynda phi la dep, ngan sa leit sha ïng jong i bah Rang bad ngan kyrpad ba in pynwad jingtrei kaba kumno kumno ka kam ruh kam lei lei".

Haba u Lambok u la dep dih ia ka dud bad ka pylleng, u para jong u, u khreh ban mih ban leit sha ing u Bah Rang. Hynrei ryngkhat kumba phah manore, wan mih dngung u Bah Lat.

"Kumno u la long u Lambok? Nga khlem da ioh wan mih la lai-saw sngi".

"I la kham jem phi", jubab u Ehbok "Rung shane seh".

"Wa u Lambok! Khlaiñ noh mo! Ngin nang ia donbok lem mangi baroh keiñ. Uba ialeh dusmon kum ia me u khynnah tipsngi te un kit ka pap shirta. Ban shu shoh beiñ bad bret sha khap ia u khynnah bapli ..shi...ka dei tang ka kam jong u nongshohnoh nonglute u ban da ia ioh la ka bainong."

"Phi smat bha mo Bah Lat, imat dang step phi la khie?", kylli u Ehbok.

U Bah Lat u ong ba u mut artad ban leit wad khynnah namar don kawei ka briew kaba kwah nongtrei bad lada ioh te ka ong ba ka kwah da u khynnah shynrang. U Ehbok u peit kylliang sha u.

"Ngan leit pynkylli shaei phi, shano hi ban ioh uta u nongtrei?" la ong u Bah Lat.

"Bah Lat" ong u Lambok, "Dei U Blei Uba phah iapbi ban rung hangne, phi i namar la kut baroh ki lad bad mynta I hep i dang khreh ban leit wad jingtrei kat shaba ioh".

"Kata te la biang eh keiñ", la ong u Bah Lat. "Ieh ngan ialam ia u Ehbok mynta hi ka sngi bad un sdang trei noh uba pli, haba ka jingjynjar katne. Ngan pyniakren manga ba kin kham pyrkhat ia ka bainong".

Kumta ki la iakut ba ynda ladep bam dep dih, u Bah Lat un sa wan khot ia u

Ehbok ban leit ïalam sha ka ïng jong ka Mahajon kaba don jingtrei ban ai ia u. U Bah Lat u mih noh.

U Lambok u sneng bad pynkynmaw ia u para u da ong, "Hep, to U Blei Un don rangkat bad phi, bad kane rub ka long ka jingïalam lynti jong U. Da kynmaw barabor ia ki jingsneng I Mei ban long uba bok ha kiei kiei baroh. Wat nym ïkwah hep ia kaei kaei ka bym dei la ka jong, barabor ri la ka burom, bad long u briew uba kiwei ki lah ban shaniah".

Hamar kata ka por u Bah Lat u lah da wan bad u Lambok u la ong ia u para jongu, u Ehbok ba un pynkloi bad ba un nang bam ja noh ïalade bad ba ma u pat un sa bam hi namar um pat sngew thngan. Kumta tang shu dep bam bad hadien ba u la kren ia u hynmen, u Bah Lat bad u Ehbok ki ia ïeng ban mih noh.

Hadien ba ki la poi ha kata ka ïng bad la dep pynbeit ia ki rukom trei baroh bad pynthikna ïa ka bainong trei, u Bah Lat u wan noh. U Ehbok u trei smat bad um ju pynlehnohei ïa la ka por haduh ban da dei ka por ba un wan phai sha ïng.

Ha kata ka ïng don u kpa, ka kmie, u khun shynrang bad kawei ka khun kynthei. U

kpa bad u khun shynrang uba kyrteng U Thomlin ki long kajuh ka jinglong kaba ehrang bad ka bym don jingisynei iano iano ruh. Ka kmie pat ka kham don ka mynsiem bha, tangba ka ieit palat eh ia u Thomlin bad kam ju nud ban pynsngewsih ia u. Ka tip shai ba ka long ka bym dei ban aimon eh ia u, hynrei tang ban pynsngewbha ia u khun shynrang ba marwei jongka, ka thom ia ka jingiatip lem baroh. Dei tang ka khun kynthei jongki, ka Janai kaba pher na ki baroh. Kane ka khynnah ka kham poh rta khyndiat ia u Ehbok bad naduh ba ka dang rit ka ju don ka mynsiem kaba lung bad ka long kaba isynei ia ki briew ki ba shem jynjar. Ka Janai kam ju da kham sngewtynnad eh ban ia shongkai bad u kpa haba don u Thomlin. Kam lah ban sngap ia ki khana khyllew u hynmen bad haba u kpa pat u nang pynshlur ia u ban kop ia ki paralok, bad u ju ong ba ma u u long uba palat liam ia ki baroh.

Ka Janai ka kham sngewtynnad khyndiat ban ia shongkai tang bad ka kmie namar imat ka kmie ka kham don ka mynsiem kaba jem bad kham sngewthuh ban ia u kpa.

Ka Janai, man la ka step ka khie dang step bad ka leit iaid kai sha ki lum bad ka ju rat bunjaid ki syntiew khlaw bad ju wan thung ha la i kper iba ka ieit eh, iba imat ka ju sngewbha ban pynlut la ka por ha i bad ban

jngoh bad nujor ia ka jingstad phylla U Blei Uba pynlong ia iwei pa iwei i sla, i shylluit bad ki kop syntiew.

Ki por ki iaid, U Ehbok u mih na ïng dang step ban leit sha la ka kam ha ïng ka kmie u Thomlin bad u wan phai pat sha ïng ynda janmiet. Ynda poi ha ïng, baroh arngut shipara bad u Lambok, ki ia bam ki ia dih, ki iathuhkhana ia ine itai bad aiñguh ia U Blei man la ka miet shuwa ba kin buh ia la ki khlieh ha jingthiah bad shuwa ba kin khie mynstep. U Lambok bapli um pat da khlaiñ bha, hynrei mynta u la lah ban iarap lem ia u para ha ka shet ka tiew, ki kam ïng malu mala.

U Thomlin u ju don ka khmat kaba peit ibeiñ kumno re ia u Ehbok bapli. Haba u ioh sngew lei lei kumno ba u kpa bad ka kmie jongu ki iaroh ia ka jinglong u Ehbok, u sngew ïngkhong ha la ka dohnud Haba u don ha ïng u peit kliaw ia ki kam ba u Ehbok, u trei bad u pyntur kawei hadien kawei ryngkat ki 'tienkhor bad ka tim ka mai naduh dang step haduh ban da miet ngaiñ. U lyngoh ba une u khynnah bylla pat um ju saitlah ne pynphai ktien shisien ruh, hynrei u trei smat bad bniah ia ki kam baroh. Katba nang bun ki kam katta u nang pynstet bad um ju tyngkai la ka bult ka bor. Kane ka la nang pynsat shuh shuh ia u Thomlin. Kumta u la kut jingmut ban shu pharep noh ia u Ehbok.

Ki Sngi ki la nang iaid, u Lambok imat um lah khie khlieh shuh Baroh shisngi u thiah khuslai bad u ap tang lano ba kan poi noh ka por janmiet ba kaba u para un wan phai na ka jingbylla. U ju kren haba u para u la wan bad u ong ba haba u la lah ban leit bylla, un sa phah biang ia u para ban bteng pat iaka jingpule.

Ha kawei ka sngi ia u Ehbok la ong ba u dei ban poi dang step ha ïng ka kmie u Thomlin ha ka step kaba bad, namar ba ki donkam ban leit jingleit. Kumta u Ehbok, ha kata ka step, u la mih na ïng dangstep bha bad u la poi ha ka por ba kim pat sdang khreh ei ei. Ki dei ban ia leit sha kawei ka shnong namar don ka jingkhawai shongkurim kaba heh. Ka Janai ka la mih dang ngir ban leitkai step kumba ka ju leh. Tang shu poi u Ehbok, ka kmie u Thomlin ka theh sha ia u bad ynda u la dep dih ka la ong ia u ban pynkhuid shuwa ia ki kamra namar kiba ha ïng kin wan rung iaid lynti ban leit shata sha ka shnong ba don ka jingkhawai. U Thomlin u la khie joit haba u iohsngew ba u Ehbok u la wan dang step. U la at khui bad u kruin jong ka jingbishni u la par na ka dohnud jong u bad u la jung sha ka'jabieng. U shu laid leh bun kam sha kata ka kamra ba dang trei kam u Ehbok. bad u da iaid lymbub ia u bapli.

Ka kmie u Thomlin la khreh ban sum, Shuwa ba kan rung sha kamra sum ka loit shuwa

ia ka sati na ka shympriah kti bad ka buh ha ka khyrnit ka dong kata ka kamra ba don u Ebbok, bad ka leit sum ban dep kloi bad ban rkhiang u shñiuh katba dang shitsngi.

U Ebbok um shym iohi ïa kata ka jingloit sati bad um kynmaw peit ruh aiu ka leh ka kmie u Thomlin. U dem khui ka pynkhuid ia ka madan ïing. Hynrei u don uwei uba iohi ba ka kmie ka buh lei re iei ha ita i khyrnit. Uta u dei u Thomlin. U leh myniaid bunkam sha kata ka kamra bad u shim ia ka sati. U la hun ka dohnud bad u ong "katto te u Ebbok un kut la ka sngi—baroh shikatta i pa bad imei ki iaroh tang ia u, katto te ieh kin iaroh sa kumno pat ?".

U Thomlin u mih bak na ïng bad u jah jar khlem wan phai haduh ban da dei ka por bam ja step. U leit sha kawei ka 'lawlynnong, bad u hret ia kata ka sati ha ka thliew ba la tap da ki ñiut bad ki shiah. U tang shu dep bret kumta u wan noh sha ïng kum u bym tip ei ei ruh. U ngeit ba ym don mano mano ruh ba iohi ba u leh kumta. Shisba, ym don mano mano ruh u briew uba iohi ia kata ka jingleh u Thomlin, lait tang ka para jong u hi, ka Janai, kaba, ha ka jingiaidkai step jong ka, ka leit poi sha kata ka jaka ban kheit ia uwei u 'tiewdieng uba pluh itynnad ha ka tnad ka bym da jrong jong uwei u diengbah uba ka la iohi la bunsngi. Donbok badei ma ka kaba iohi nyngkong ia u hynmen bad ka tang shu iohi ia u, ka rleh ialade ha

ki sañium jong ki dieng ban khmih siar ïa la u hynmen, u wan leh aiu shata? Ka iohi ba u bret ei ei ha ita i jaka i bym shym jngai na ka. Ka shong khop hangta haduh ba un da leit bad haba ka la thikna ba u la leit, ka mih nangta sor. Ka leit sha kata ka jaka ban peit bad ka iohi ïa ka thliew bad ynda ka la peit bha, ka la iohi ïa iei-re-iei iba shat phyrnai. Ka krad ïa ki ñiut bad ka iohi pynban ia ka sati ka kmie jongka. Ka tang shu iohi ia kata ka sati, ka buhrieh khop ïa ka bad ka leit noh sha ing ryngkat u 'tiewdieng ba ka kti. Nadub phyllaw ka la iohsngew ïa ka jingkyrhuh lar-en u hynmen jongka bad ka ioh sngew ruh ia ka ktien "sati" ba u pynmih. Mynta kam shym sngew phylla shuh ia ka doh-nud ba runar bad ba sbyrkhei u Thomlin.

Ka rung ha ïng. Ka kmie ka ïathuh ia ka, ba shuwa ba kan sum ka loit ia ka sati bad ka buh ha ka khyrnit kata ka kamra hynrei ynda ka la dep sum ka sati kam don shuh. Ha kata ka por don taug u Ebbok ha kata ka kamra bad dei ma u hi uba shim ia ka, tangba um phla.

"Tip seh Mei, ngam tharai ba I Ebbok in shim", la ong ka Janai.

U Thomlin u wan mih shata bad ka byrngem ... ad ba un phah kem phah set ia u Ebbok ba u shlem ban leh kumne, ha ka jaka ba un sngew-nguh ia ki ba ki ai jingtrei synei tang ba un ioh ja kyntien. U Ebbok, da ka khmat 'kaba shai u ong ba u khlem iohi ia kata ka sati namar u dang bun kam bha. U Thomlin pat, da

ka mynsiem runar jongu bad u thylliej khlem shyieng u la kyrhuh, "Nga khlem iohi ba me shim ? Me sar ia ka kamra, bad lada mem shim mame shaei pat kan jah ka sati ? Me tharai kan shu jah rngai ? Ym don mano mano ruh ha ka kamra, tang ma me hi. Sei kloi ia ka sati i Mei, bad lada mem sei ngan phah kem ia me kumne kumne". U mih noh artat shabar.

Ka Janai ka shu sngap bad ka khlem kren ei ei shuh. Ka kmie u Thomlin ka khroh ia u Ehbok, ka ong, "Peit Ehbok, lada ka dei ka sati ba nga thied hi, nga lah ban thied da kawei pat bad ba ngan nym iathuh hi ba ka la jah, hynrei ka dei ka sati synjat ba ai u Kpa u Thomlin ha ka sngi ba ngi lapoi kha. Lada phi la shim te sngewbha, Ehbok, ai noh namar lada un wan u kpa lashibit bad un shem ba phi tuh ia ka, un leh kumno iaphi ngam tip shuh? Ai noh mynta bad ngan sa ong ba nga la bakla jaka buh hi. Lada phi kwah ia ka jingbha, ai noh".

"Ani !Ko kong kynrad, nga khlem shim te, lada nga la shim U Blei ruh U iohi Ngam ju kwah ia ka bym dei ka jongnga, shisien ruh ngam ju shukor iaphi, nga ong ba nga khlem shim bad khlem iohi ruh ia kata ka sati".

"Iathuh hok seh Ehbok, ngan ai iaphi da kawei", la ong ka kmie u Thomlin.

"Kong", ong u Ehbok, "Nga la ong iaphi ba nga khlem shim bad ngan iathuh ia ka hok

bad ka hok ka jongnga ka long, ba ngam shym la iohi satia ia kata ka sati bad nga khlem shim ruh ia ka".

"To kata ieh ynda wan u kpa u Thomlin" la ong ka kmie. Ka ruh ka khlem leit shuh sha ka jingkhawai shongkurim.

U Ehbok u sdang biang ia ki kam ba la ai ha u. Baroh shisngi u pyrkhat halade balei keiñ ka leit jia knmne ? U shu duwai ha U Blei bad ainguh ia U ha kiei kiei baroh. U lyngngoh ba kumno kata ka sati kan shu jah, bad mano pat ba shim? U pisa bad u khuslai haduh katta katta U nang kham pisa shuh shuh shaphang u hynmen uba dang don hapdeng ka jingtlot ba lada u tip ia kita baroh, tip kumno kan long ia u? U kwah pat ban poi noh ka miet khnang ba un ioh ban leit iathuh ia kiei-kiei baroh ha la u hynmen.

Baroh shisngi u trei bad kine ki jingpyrkhat bad u sngew kumba u don sha kawei pat ka pyrthei. Kynsan kynsan shu thaba ki ding ha ka kamra shet ja bad u kyndit thret Ha kata ka por ka kmie u Thomlin ka ong ia u ba ka por ka la miet bad lehse kan bha ba un leit noh. Haduh kata ka por ym shym la iohi shuh ia u Thomlin, naduh ka por ba u mih dangstep Hadien ba u Ehbok u la lum la lang, u mih noh.

Tang mar ia poi ha ïng, u sliew ding bad u pyntlew sha ia u hynmen. U bapli um nang shuh ban leh kumba u ju leh man ka sngi, hadien ba u la wan. Kane ka jingleh ka la pynsuba ia u hynmen.

"Phim sngew shait ne Hep?" u la kylli.

"Em phi Bah, ngam shym lei lei" u ong.

"Balei pat phi leh kumne?" kylli biang u hynmen ia u.

U para u bapli u bym junang ban buhrieh ei ei na la u hynmen, u iathuh lut ia kaba la jia baroh ha ka ïng ba u trei. U tang shu dep iathuh u iam, bad u Lambok u sngap shiphang. Hadien shiphar u sa kren.

"Ko Hep nga la ju ong ia phi bym bit ban ikwah ia ka jong ki briew. Balei pat kumne? Lada phi khlem shim te balei kan leit jia kumta? Iathuh hok ha nga u hynmen jongphi bad ngan sa iakren bad u Bah Lat."

U Ehbok bapli, kumba dung da u khnam, um nang shuh ban pyrkhat kumno kumno ruh. Um sngewthuh shuh u don haei? Hakhmat u hynmen u sngap jar, shikyntien ruh um kren katba hapoh la ka mynsiem pat u sngewlalade kum u wei u jingthaw uba baroh ki la isih lut ia u bad baroh baroh ki kwah ban ialynthem maw halor jong u. Na u hynmen uba u khmih lynti ban ioh ka jingtngen bad jingsyaid mynsiem, hynrei sa ma u ruh um shaniah bad u suba snlew pynban ia u.

Hadien katto katne por u sdang lait thylliej, u ong, "Ko bah nga nang mut ba phi shaniah ia nga, hynrei pleng phi ruh phi la duh ka jingshaniah ia nga, mo?"

U hynmen um nang jubab bad u la shu sngap ryngkat kata ka jingban ka jingshitom.

U para ruh u la sdang ban sbet ban tiew bad ban leit rah um rah wah kumba u ju leh. Hadien ba la ih ka bam ka dih, u Ehbok u la ai bam ia la u hynmen bad u Lambok, u bym kwah ban pynsngewsih ia la u para, u la ialeh ban bam katba lah. U Ehbok ruh u la bam ialade bad hadien ba u la khlieng la sa't ki la iathiah noh haroh arngut. U hynmen u kwah ban kren ei ei ia la u para hynrei namar u la tlot eh um lah ban kren. U para ruh uba la sngew ba u hynmen um shaniah shuh ia ka jinglong hok jong u, u la shu sngap bad thiah jar.

———

Ka Janai ka la isynei ia la ka jong ka kmie ha ka khuslai namar u kpa ka Janai un sa byrngem bad u lah ruh ban shoh ia ka kmie jong ka yndaw u tip ba ka sati ba u ai ia ka, ka la jah. Ka sngewsynei ruh ban pyrkhat lehse u kpa jong ka un leit sha ïng u Ehbok bad unshoh ne pynkem ia u. Ba kan iathuh ia ki jingshisha ruh ka tieng ioh u hynmen jong ka un shoh ia ka bad lada u len, ki kmie ki kpa kin kynnoh pynban ia ka ba ka ia subbuit bad u Ehbok ne ba ka kwah ban iada ia u. Ka leit sor sha kamra ba don U Thomlin bad ka la siang ki 'tien leit 'tien jem ia u. Suki suki ka poi sha ka sati ha la jah bad ka pyni ia ka ha u Thomlin. U Thomlin u la kyndit katba lah bad u la kylli ia ka nangno ka ioh ia ka? Ka Janai ka la ong ia u Thomlin ba kan nym iathuh

ei ei hano hano rub ia kaei kaba ka la iohi hynne mynstep. Suki jai ka la sdang ban pyni ia la u hynmen. Nyngkong ka la kynnoh ia la ka kmie bad ialade ba ki la ieit bad iaroh palat ia u Ehbok bad ba ki tharai ba tang ma u uba smat basting bad ba tipbriew. Ka ong ba kam pynrem ia u Thomlin ba u bishni ia u namar barabor ka kmie ka ju iaroh ia u Ehbok ha khmat jong u. Ka la sdang ban ioh ia ka jingshaniah bad sngewjan jong u Thomlin. Ka iathuh ia u ba ka iohi ia u Thomlin ba u bret ei ei ha kato ka khlaw bad ka nang iohi namar ka don hajan u diengsyntiew, tangba ka rieh bad u Thomlin um iohi ia ka.

U Thomlin u la kyrpad ia la ka para ban nym iathuh ha ka kmie ne u kpa jong u ioh kin pynshitom ia u.

Ka Janai ka la kren jem ia la u hynmen bad ka ong, "Bah, u bapli u Ehbok um ju-shun ne bishni iaphi, U sngap katba phi ong namar u long u khun swet. Phim sngewsynei ia u? Phi tip um ioh ieit skul shuh bad u hap sumar ia u hynmen uba don ha ka jingmynsaw kaba jur, bad uba thiah ha ïng?"

"Em, Janai, ngam tip. Nga la bishni ia u namar ba i mei i leh ia u kum u khun ba ki iaroh palat ia u," la ong u Thomlin.

Kata keiñ Bah, i mei i don ka jingsngewsynei keiñ ia u bapli, u bym don kpa don kmie

shuh bad uba trei minot namar ka jingduk. Peit lada um ioh shuh ban trei bad ngi, lehse baroh shipara kin ia iap thngan", la ong ka janai.

"Nga ruh nga sngewsynei phi Janai, tangba nga la kum leh bakla, tip yn leh noh kumno mo?" la ong u Thomlin.

"Bah baieit", ong ka Janai, "namar ba i pa i ieit ia phi kam lei lei. Shu iathuh noh ia i mei ba phi buhrieh kai ma phi, tang ban pyntieng ia u Ehbok bad ai noh ia kane ka sati ha i mei. Ngan sa ban ktien manga ba in nym mai ia phi. I tang shu iohi biang ia kane ka sati in sa dap da ka jingkmen".

Hadien kata baroh arngut ki ia ieit sha ka kmie bad u Thomlin u iathuh ia ka ba u la buhrieh kai namar u kwah ba u Ehbok un shah mai. U ong ia ka kmie ba u la sngewsih ia kane ka jinglehrunar jong u bad u panmap na la ka kmie. U la ia ka sati ha ka kmie.

Ka kmie ka la kmen ym don pyrthei shuh bad ka piam ka kdup ia u. Ka la sngewbha eh bad ka la iaroh ia ka jingiathuh hok jong u. U Thomlin u la pynpaw ia ka jingsngewsih na ka bynta u Ehbok. Hamar kata ka por, u kpa u la poi haiing bad ki la ia sngap noh ia kita ki jingiakren.

Baroh shimiet u Lambok u la shitom jur bynrei u la shu kan tiaw namar um kwah ban pynshitom ia la u para. U Ehbok u la khie dang

step bad u la leit rah um ban shet jingshet. Ynda la thnam ka umkhluid, u la khreh sha ia la u hynmen, hynrei u Lambok um treh dih shuh ia ka sha bad u ud shitom bha. U Ehbok u la khuslai kumno un leh? Lada un leit wad Doctor rah, kumno un ieh ia la u hynmen marwei? U Lambok u la ong ia la u para ba un shet un tiew bad *un khreh ban leit sha la ka kam bad u ong ia u Ehbok ba um lei lei. U Ehbok, la u dang rit,* hynrei u la ithuh ia ka jingshitom u bynmen. U tong da ka umshitja bad u la pyndih ia la u hynmen. U Lambok uba la ithuh ia ka jingsngewsih u Ehbok u la kren ia la u para.

"Ehbok", u ong "Nga ngeit ba phi la iathuh hok ianga ba phim shym shim maphi ia ka sati. Ka hok jong phi hi kan sa paw bad i kmie u Thomlin in sa lap hi la uba shim ia ka. Wat pynkhuslai ialade bad map ia nga ba nga ruh nga la kum kynnoh ia phi". U Ehbok u la shai biang ka khmat bad u la kren la la u hynmen.

U hynmen u la kmen ha la ka mynsiem hynrei u la khuslai pat kumno un iehnoh ia u Ehbok marwei ha kane ka pyrthei kaba dap tang da ki jingeh suda, ki jingpihuin bad ki jingsniew. U la duwai ia U Blei ba Un plie lad ia u para jongu lada u hi u la dei ban khlad noh na kane ka pyrthei. U la phai sha la u para bad u ong, "Hep, nga ngeit U Blei U sngap ia ki jingduwai jongnga bad Un ri Un sumar iaphi ynda ngam don shuh. Shaniah ha U bad duwai ia U, te Un nym iehnoh iaphi. Nga hi ngan sa leit noh sha

ka ri kaba ngam lah ban wan phai shuh ; ngan leit ban iashem bad i Mei bad i Pa bad phi ruh ynda la dei ka por phin sa wan iakynduh bad ngi. Lada phi iong u khynnah uba hok bad uba tipsngi, ki pata marjan tuh kin nym iehnoh iaphi.

U pata u iam bad u ong ia la u hynmen ba un nym iehnoh ia u. U dem ha jingthlah u hynmen bad u iam bhuk shi bhuk. U Lambok, ha kata ka jingsbitom, u pynheit ia la ki jingmut jingpyrkhat tang sha la U Trai Kynrad.

Ha ing ka kmie ka Janai, ki la iakhuslai ba u Ehbok um wan trei. U Kpa ka Janai u la bitar lep ia ka jingpep trei jongu Ehbok bad u la kynteit kat ia kiba don. Ka kmie ka Janai kam banse ban iathuh ia u ia kaba la jia hynnin ka sngi bad ka la ong lehse u Ehbok u la tieng ban wan trei ioh ngin phah khum phah teh ia u. U kpa ka Janai, ynda u la iohsngew ia kiei kiei baroh u la sngewlem ia u Ehbok bad u la khot ia u Thomlin bad u la sympat ia u namar ki kam sniew jongu. U Thomlin u la pan map na la u kpa. Ka kmie bad ka para jong u ruh ki la iathuh ia u kpa ba u Thomlin u la pan map bad ba u la sngewsih ia la ki jingleh. U kpa ka Janai u la phah ia u Thomlin ban leit peit ia u Ehbok bad ban iathuh ia u ba ka kmie jong u ka la ioh biang ia ka sati kaba ka la buh bakla.

U Thomlin u la mareh bad hadien katto katne por u la wan iathuh ba u Lambok, u hyn-

men u Ehbok u la shitom jur eh bad u Ehbok um lah ban wan trei. U la iathuh ba ki ia don tang baroh shipara. U Thomlin u la iathuh ia kane da ka jingjaw ummat namar u la isynei eh ia ki U la paumap biang na u kpa ia ka jingshukor jong u ia u Ehbok bapli bad u la kyrpad ia ki ban ialeit sha ïng u Ehbok.

Kumta u Thomlin bad u kpa bad ka kmie jongu ki la ia leit bran bran sha ïng u Ehbok. Ki tang shu poi, u Ehbok, da ka jingsheptieng ban iohi ia u kpa u Thomlin ioh u wan ban pynkem ia u, u la bat na ki kjat jong u bad u la ong. "Mama, sngewbha ban map ianga, ngam shym shim shisha shisha ia ka sati jong i ñia," U kpa u Thomlin u la pynieng ia u hynrei shuwa ba un ong ei ei, u Lambok u la peit sha u bad u la sdang ban kren mian "Mama", u ong, "sngewbha map ia u Ehbok lada u la kum shim ia ka sati".

U kpa u Thomlin um lait kren shuh baba u la iohi ia ka jingshida bad ka akor kine ki khun swet bad ki ummat ki la jaw na ki khmat jong u. U Thomlin u la piam ieit bad sngewlem ia u Ehbok bad u la pan map na u. Ka kmie u Thomlin kaba la iam bhuk, ka la sei ia ka sati bad ka pyni ia ki namar kam nang kren shuh. U Lambok u la wiat samrkhie bad u la duwai shipor. Hadien kata u la kren.

"Ehbok", u ong "Katno nga la suk namar nga la shem ia ka jinglong hok jong phi. Map ia nga ba nga la suba ia phi. Nga sngewsarong

Ka l[illegible]ka don la ka dor. U Ehbok wat la u duh noh ia la u hynmen ba u ieit eh, u ioh pat ia ka jingsuk-ka jingieit bad ka jingshaniah.

ba phim shym pynjah burom ia ka ïng jongngi bad ia i mei baieit. Ehbok ai ki kti hangne. Peit i mei ruh i la rkhie bad kmen hynrei i la khot ia nga ban leit noh bad i. Ehbok kumno ngan leit, kumno ngan iehnoh ia iaphi. Phi dang rit eh ban shong marwei—Ehbok ....ani! ngam sngew don jaka shuh"

"Bah baieit, wat leit seh, wat iehnoh ianga marwei" U Ehbok u la iam tyngeh.

U Kpa u Thomlin u la sdang ban kren mian, "Lambok", u ong, "U Ehbok un shong bad ngi. Ngan buh ia u ha ka skul kaba bha eh kaba nga lah ban buh. Ngan long u kpa jong u bad ka kmie u Thomlin kan long ka kmie jong u; ka Janai kan long ka para jong u bad u Thomlin un long u hymmen jong u Wat khuslai, khie leit da kaba suk. Nga la shem ia ka jinglong bahok bad ba luilui haphi baroh arngut".

U Lambok u la kren mian biang, "Ah Trai babha : Me Uba tip ia kiei klei baroh........... ha Me nga aiti ialade ....Mei... ....
Mei... .. .."

U Traishnong bad ki Hok jong U

Uei u Traishnong?

Uwei na ki riewstad ka ri Greek, U Aristotle u ong ba uno uno uba iadon bynta ha ka kam synshar khadar, uba don ka hok ban bat ia ka kam synshar khadar katto katne snem katba dang shah ia u ban bat ia ka kam, u long u trai shnong. U traishnong u dei ban long uba lah ban synshar bad uba lah ruh ban shahsynshar. Haba shu ong paitbah, u traishnong ka mut uta uba shong ha ka shnong. Hynrei ka jingbatai kaba khamshai ka mut uta uba long u trai ka shnong ne ka Jylla. Kumta uwei pa uwei u nong India u dei u traishnong jong ka ri India, la u shong ha ka nongbah ne ha ka shnong rit.

Kawei pa kawei ka seng imlang sahlang ka buh ki ain ne ki kyndon ia ki dkhot, kumta ban pynioh ia ka jingryntih ka imlang sahlang bad ka jingsuk jingshong shngaiñ. Uto u bym shah teh ialade da kine ki aiñ ne ki kyndon jong ka jingpyniaid shnong ne jylla ne jong ka ri hi baroh kawei lane u bym don jingkitkhlieh ei ei, um dei u traishnong bad um ioh ruh ia ka hok kumba ioh u traishnong. U briew uba wan na kawei pat ka ri bad u bym don ka jingkitkhlieh ia ka ri jongu, ngi khot ia u, u nongwei ne u bar ri. U traishnong u dei u briew u ba donhok ban iatuklar ia ki kam shnong kam hima bad ia ki kam ka ri bad uba don ka hok ban

jied ia ki nongmihkhmat ban ia tuklar ia ki kam ka shnong, ka hima ne ka ri bad uba ioh ruh ia ka jingiada pyrshah na u nongwei. Namarkata, u traishnong u long u nongshongshnong uba im bad iap namar ka shnong, ka hima bad namar ka ri. Lada don ka jingwan pynsyier ne biarthma ia ka ri, u dei ban ieng ban iada ia ka. Lada u don ha ka ri nongwei, ka ri jong u ka don ka jingkitkhlieh ban iada ia u. U trai shnong u don hok ban ioh ia ki jingmyntoi baroh na ka ri.

Kiei ki hok jong u traishnong?

U briew, hadien ba u la roi la man bad u la shong ha ki shnong shijaka jaka, u la donkam ban don ki jingpyniaid ryntih kiba bun ban bit ban suk ka imlang ka sahlang. Ka long ka jingshisha ba u briew u pher na uno uno u jingthaw namar u long u jingthaw uba imlang sahlang, ym kum ki mrad ne kiwei pat ki jingthaw kiba im marwei ha khlew ha btap. Wat ha ka por hyndai, haba u briew u dang shong ha ki krem ki kroh bad u dang bam da ka dohmrad bad ki sohkhlaw, u shna ki tiar ban beh mrad bad u sliew ka ding ka theh ban syang ne shet ia ka bam ka dih. Um lah ban shu beh mrad m[illegible] bad u donkam ki paralok ki ban ia leitlang ne ban ialeh ia ki mrad khlaw kiba thmu ban pynjot pynmynsaw ia u. Nangta, u dei ban don sa kiwei pat ki paralok ki ban shet ban tiew, ban leit wad um ne dieng iap bad ruh ban ia ap ia ki jaka sah jong u na ki jing-

pynjot pynjulor ki mradkhlaw. Suki suki u briew u sngewthuh ba um lah ban im tang ka beh mrad ban pyndap ia ka kpoh ne tang da ki sohkhlaw.

Ki shnong ha kiba ki briew ki seng nyngkong eh ban rep ban riang ki la mih ha ka bynta kaba shatei jong ka ri Egypt, harud jong ka wah Nile. Haogne ki briew ki sdang ban rep ia u kew, u barley bad ia u kynja sainalia ban pynmih ki ksai ban thaiñ ia ki jain. Ki nongrep ki ot ia u kew, barley bad ia kiwei kiwei pat ki jingrep da ki kynja rashi kiba don bnlat. Ki briew ki dang ialeh hi ban beh mrad ne kem dohkha bynrei suki suki ki ri sa ki jingri kum ki sniang, ki masi, ki blang bad ki 'langbrot. Ki briew ki ioh dohkha da kaba shu riam ne pynap ia ki dohkha ne da kaba shu sum kumba ki dang leh haduh mynta sha ki thaiñ border jong ngi ha ki wah Dawki, [illegible], Kynshi bad Rilang. Ki briew ki sdang ban thaw ki ing ba shu teh lang da ki dieng ne ki maw ba shu tynrong uwei halor uwei bad ki sop da ki sla dieng ne da ki traw, ki snepdieng ne da ki maw [illegible] lane khyndew. U briew um lah ban pom [illegible] prat ia ki khlaw ki btap marwei. Nangta sa mih sa ki shnong ki thaw. Ynda la roi ki [illegible] ki thaw, ki mih sa ki jingdonkam kiba bun [illegible] kum ki lynti ki syngkien, ka umbam umdih, ka [illegible] ban thang, ki jaka rep ia kawei pa kawei ka ing bad ki tiar ing tiar sem. Nangta mih sa ki jaka shna tiar, ki iew ki hat. Ynda la long ki shnong ki thaw, ki jingdonkam jong ki nongshongshnong